

TRIFOIUL.

De

EUGEN BROTE,

PRESIDENT AL „REUNIUNII ROMÂNE DE AGRICULTURĂ“ DIN
COMITATUL SIBIIULUI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SIBIIU.

Tiparul Institutului tipografic, societate pe acții.

1890.

TRIFOIUL.

De

EUGEN BROTE,

PRESIDENT AL „REUNIUNII ROMÂNE DE AGRICULTURĂ“ DIN COMITATUL
SIBIULUI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SIBIIU.

Institut tipografic, societate pe acții.

1890.

Prefață.

Buna primire ce a aflat cărticica mea „**Ținerea vitelor**“, publicată în anul trecut, m'a îndemnat a publica cărticica de față.

Ea cuprinde unele învățături și povețe despre cultivarea „**Trifoiului**“, temeiul unei economii raționale de vite.

Dacă această cărticică își va găsi calea până la casa țeranului român, dacă ea va scî aci stîrni prin cuprinsul ei *interesul* pentru cauză, ea 'și-a împlinit scopul. Adevăratele învățături și povețe le găsesce cultivătorul practic, pornit odată pe calea progresului, în însași economia sa, care mai bine îl va îndrepta ce și cum are să facă.

Sibiiu, în Decembrie 1889.

Autorul.

Foloasele trifoiului.

Toți aceia, care țin vite, fie de prăsilă, fie de lucru sau pentru vre-un alt folos, au o grije mare pe capul lor: **grija de nutreț.**

Această grije vara e mai mică, dar' iarna, mai ales dacă e lungă și grea, grija de nutreț apasă pe țeran cu toată puterea și îi scoate așa ținând peri cărunți.

Lipsa de nutrețe silește adese-ori pe țeran să vândă o parte din vitele sale atunci, când nu sunt căutate, sau să se scumpească așa de tare la nutrețe, încât primăvara vitele sale deabia mai au atâta putere, ca să meargă la pășune.

Va să țină și grije mare pe cap și pagube în toate părțile: și nutrețul cheltuit, și vite vândute cu prețuri de batjocură, și vite prăpădite de slabe în primăvară.

Dar' ori-cum te învârti, ori dai în stânga, ori cerci așa ori altcum, grija de nutreț nu te slăbește: sau că te alegi cu vite hrănite, dar' cu mulți bani cheltuiți pe nutrețe; sau că te alegi numai cu jumătate din vite și cu puțini bani în ladă; sau că te alegi cu vite scoase din iarnă ca vai de ele.

Și pentru-ce țeranul nu poate scăpa în nici un chip de această grije și de necazurile ei?

Fiindcă țeranul face nutrețe numai pe livești (lazuri, rături). Liveștile, nefiind gunoite, au ierburi rare și sărăcăcioase, care dau puțin și rău nutreț. De obicei liveștile nici nu se gunoesc nici-când, sau se gunoesc foarte rar, din pricină că n'ai de unde lua gunoiul trebuincios. Numai vite multe produc gunoiu mult; vite multe însă sporesc necazurile și grijea, în loc să le scadă.

Astfel pământul sărăcesce tot mai tare, vitele se hrănesc tot mai rău și se fac tot mai puține. Alături cu aceste, — lucru firesc, — sărăcesce țeranul, care e nevoit să trăiască după ele.

Pământul este ca un izvor de apă. Dacă nimenea nu se îngrijesce de izvor, cu vreme el se noroesce, se strică puțul sau șipotul și din țid în țid apa se împuținează până-ce seacă cu totul.

Trifoiul este o plantă, care poate toți o cunosc, dar' puțini încă o știu prețu.

Acei care o cunosc și nu o știu prețu, întreabă cam în batjocură: „Ce atâta treabă de această buruiană sau iarbă, doar' nu ea are să ne mântuească de toate necazurile și să ne îmbogățească?”

Adevărat, că trifoiul el singur nu face minuni și nu ne scapă de toate necazurile, dar' ne scapă de un mare necaz, de grijea de nutreț în timp de vară și în timp de iarnă, și prelungă aceea ne mai îngrașe și moșia.

Trifoiul, sămănat gol sau în amestec cu alte ierburi, crește iute și des, dă foarte mult nutreț și-și trage hrana sa prin rădăcinile lui lungi și groase din adâncimea

pământului arător. Grâul sau cucuruzul sămănat după trifoiu se face ca după țelină.

Cine are vite și socotesce, că un hectar de pământ sămănat cu trifoiu dă **două sute măji metrice** de nutreț verde (neuscat) sau **patruzeci măji metrice** de fân, va ști aprețu trifoiul după cuviință. Atât nutrețul verde de trifoiu, cât și cel uscat sînt neasemănat mai bune ca pășunile comunale și ca fânul de pe livești.

Eată dar' ce treabă mare este trifoiul! În loc de a ține o vacă, pe care o trimitem decînd se desprîmăvărează pînă tîrziu toamna pe pășunile comunale, ca să rabde foame împreună cu altele, ținem două și le hrănim bine toată vara cu trifoiu verde. Dacă vaca ținută la pășune ne dă 3 pînă 4 litre de lapte pe zi, cele două vaci ținute în grajd cu trifoiu vor da una cîte 6 litre, așadar' amîndouă 12 litre. Cu alte cuvinte, prin sămănarea trifoiului am sporit venitul de trei sau patru-ori, fără-ca cheltuelile să le fi îndoit. Iarna cu 40 măji metrice de nutreț mai mult și mai bun ca într'alți ani, avem să o ducem fără nici o grije, deși numărul vitelor s'a îndoit.

Apoi treabă mare este fără îndoială, dacă țeranul poate să țină **fără a spori moșia și fără a spori cheltuelile**, în loc de 2 vite 4, sau în loc de 4, opt vite. Treabă mare este, dacă se produce astfel gunoiiu mai mult și dacă trifoiul el însuși gunoesce dela sine locul, unde a crescut. Treaba este așa de mare, încât putem dice în toată conștiința, că țeranul, care sămăne trifoiu, **dă înainte**, ear' cel care așteaptă scăparea numai dela liveștile lui sărăcite și dela pășunile comunale sterpe, **dă înapoi**.

Fiecare om poate să-și dea seama despre marea deosebire între aceia, care dau înainte, și între aceia, care dau înapoi.

Unde se sămănește trifoiul?

Trifoiul este o plantă, căreia îi plac pământurile văroase și clime umede.

Pe toate locurile, unde reușesc grânele de toamnă, se face și trifoiul.

Trifoiul sporesce mai bine pe arături grase, arate adânc și limpede de buruiănă. Pământurile năsi-poase nu-i priesc. În locuri mlăștinoase și în țeline sparte de nou, trifoiul nu se face sau pere în curând.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Așadară, dacă voim să avem trifoaie frumoase, să ne ferim a-l sămănește în țeline, în locuri, care țin apă și pe arături sărăcite și îmburuienite.

Deobște la noi cucuruzele se gunoesc pretutindenea și după cucuruze locul este mai limpede, adecă mai puțin îmburuienit. După cucuruze dar' ar fi în împregiurările noastre trifoiul mai bine așezat. Cine cultivă napi, varză sau cartofi, poate să sămănește și după aceste trifoiul. Și după grâu, săcară, orz sau ovės se poate pune trifoiul, însă numai atunci, dacă arăturile sunt grase din firea lor și nu sunt îmburuienite.

Totdeauna când se alege locul pentru sămănatul trifoiului să se aibă în vedere, că cu cât locul va fi mai în putere și mai limpede de buruiănă, cu atât mai frumos se face trifoiul.

După-ce trifoiul a stat un șir de ani pe același loc, începe a se rări și în urmă pere. Trifoiul cu floare roșie pere în al treilea an, când se și sparge țelina și se samănă grâu sau săcară. Luțerna se poate cosi și dece și mai mulți ani de-a rîndul. Pe locuri, care au fost sămēnate odată cu trifoaie, se nu se mai samene în curēnd earăși trifoiu, căci nu se mai face frumos.

Unele pământuri sufer, ca sēmēnăturile de trifoiu se urmeze mai des unele după altele, altele nu sufer aceasta. La toată întēmplarea va fi bine, dacă vor trece la mijloc șese ani până-ce se samănă trifoiu earăși pe același loc. Pare ca-și-când pământul ar obosi prin producerea trifoiului și 'i-ar trebuì un timp oare-care de reculegere.

Care soiuri de trifoaie se se samene ?

Când se vorbește îndeobște despre trifoiu, totdeauna se înțelege trifoiul cu floarea roșie sau trifoiul stirian. El este cel mai răspândit și are și cele mai bune însușiri dintre toate soiurile de trifoaie. Unde se potrivește pământul și clima pentru trifoiul stirian, nici se nu stăm pe gânduri, care dintre trifoaie avem să sēmēnăm.

Cu toate aceste pot să fie împregiurări, care ne fac să ne hotărîm și pentru alte soiuri de trifoaie.

Acì ar fi în rîndul întēiu luțerna, care e vrednică de luare în seamă.

Luțerna este și ea un soiuri de trifoiu, dar' cu floarea albastră și cu cotoare mai groase. Ea nu se răresce și nu pere așa iute ca trifoiul cu floarea roșie.

Ea rămâne pe același loc opt și zece ani și poate suferi mai multă secetă ca trifoiul cu floarea roșie.

Așadară sēmēnarea luțernei în locul trifoiului roșu se recomandă mai ales acolo, unde primăverile și verile sânt mai secetoase și unde schimbarea câmpurilor nu opăcesce rămânerea de mai mulți ani a luțernei pe același loc.

Trifoiul alb, trifoiul incarnat și trifoiul lupulin sânt soiuri de trifoaie mai puțin cunoscute și în părțile noastre neobicinuite. Nici nu au ele vre-o importanță pentru starea de acum a agriculturii noastre.

Cum se samēnă trifoiul?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cât de puternică și de răbdurie se arată planta trifoiului când e desvoltată, pe atât de fragedă și de gingașe este ea în tinerețele sale. Un vânt rece, arșița soarelui, vre-o câteva zile de secetă sânt deajuns pentru a nimici cu desēvîrșire trifoiul abia rēsărit. De aceea **trifoiul se samēnă totdeauna printre alte plante**, care îl scutesc până-ce prinde rădēcini și se întăresce. Mulți samēnă trifoiul în grânele de toamnă, alții în primăveri: în ovese sau în orzuri. Grânele, ovesele sau orzurile rēsar mai în grabă decât trifoiul, cresc, înfrățesc și umbresc și scutesc astfel locul. La acest adăpost încolțesc, rēsare și cresce frageda plantă a trifoiului. Nici vânturi reci, nici arșița soarelui nu străbat până la el, pământul rămâne ravēn și astfel trifoiul găsesce aci toate ce lui îi priesc; el cresce și se întăresce.

Dacă ne vedem puși înaintea întrebării, că unde e mai bine a sămăna trifoiul: în sămănături de toamnă sau în sămănături de primăvară, se luăm în băgare de seamă cu deosebire un lucru, pentru a ne pute hotărî la una sau la alta. Și anume se cercetăm, dacă pe hotarul, unde sămănam grăul, iernează bine sau rău sămănătura și dacă primăvara de timpuriu ducem sau nu ducem lipsă de ploi. Acolo, unde sămănăturile de toamnă sufer des prin iarna grea sau unde primăvara este ploioasă, trifoiul se sămăna în sămănături de primăvară; ear' unde sămănăturile de toamnă iernează bine și unde primăvara este cam secetoasă, trifoiul se sămăna în sămănături de toamnă.

Cine s'a hotărît la sămănarea trifoiului, — și bine ar fi chiar pentru ei, dacă toți, care au vite, s'ar hotărî la aceasta, — trebuie înainte de toate să scie, de unde să-și capete sămănța.

Sămănța de trifoiu este o marfă scumpă și neguțătorii, care vînd această sămănță, au iscodit fel de fel de mijloace, pentru de a amesteca sămănța de trifoiu cu alte grăunțe și gunoaie, care trag la cumpenă. Aceste amestecături sînt cu atât mai primejdioase, cu cât ele nu se pot ușor deosebi de adevărata sămănță a trifoiului. Afară de aceste amestecături se mai găsește printre sămănța de trifoiu sămănța unei buruieni, a așa numitei mătase de trifoiu sau a rocoinei, care este dușmanul de moarte al trifoiului.

Sămănța mătăsii trifoiului aruncată în pământ răsare iute și prăsesce o buruiană, care sămăna cu un mototiu

de fire încâlcite. Ea se înmulțesce foarte tare, se întinde în rotovane ca o pecingine și sugrumă și omoară trifoiul cu desăvârșire. Nici smulsul, nici cositul nu nimicesc buruiana, dimpotrivă și una și alta par'că îi priesce și îi tignesce, căci tot mai mari se fac rotovanele gălbunii cuprinse de ea. Această buruiană afurisită cu o mie de capete numai prin foc se poate nimici. Dacă a cuprins odată un loc, ea poate să se întindă preste un hotar întreg și face cu neputință crescerea trifoiului, nepunându'-i-se stavilă prin arderea acelor locuri, unde ea s'a așezat.

De aceea cea dintâi însușire a unei sămânțe bune de trifoiu este, ca să **nu aibă printre ea sămânță de rocoină sau de mătășă**. Sămânța buruienii acesteia este așa de mică și deopotrivă cu a trifoiului, încât nu o poți deosebi de a trifoiului, decât numai prin o lupă, care mărește grăunțele. Dar' și celelalte amestecături în sămânța trifoiului sînt păgubitoare, căci pricinuesc ca din 100 grăunțe sămănate să răsară numai 30—50. Prin urmare a doua însușire a sămânței bune de trifoiu este să **fie lipsită de amestecături**.

Deoarece e foarte cu anevoie a cunoaște din vedere sămânța de trifoiu, va fi bine, dacă nu de ori-și-unde se va cumpăra sămânța și mai ales nu de acolo, unde se găsește mai ieftină, căci putem fi foarte ușor păcăliți. Să întrebăm la vecini și prieteni, care samănă de mai mulți ani trifoiu, sau să ne adresăm de-a dreptul la vre-o reuniune agricolă pentru sfat, pentru de a afla, unde se vinde cu garanție sămânță curată de trifoiu.

Arătura, în care avem să sămănăm trifoiul, **să nu fie brușoasă sau bulgăroasă**. Dacă după grapă au mai rămas bruși sau bulgări, acestia trebuiesc zdrobiți prin ciocane de lemn anume făcute pentru treaba aceasta. Bulgării împiedecă răspândirea deopotrivă a sămânței, nădușesc tinărul trifoiu răsărit și îngreunează fără seamă cositul. Cine are locuri lutoase, să le are la timp potrivit, să tragă brezde înguste, să treacă cu grapa în mai multe rînduri și în deosebite direcțiuni preste arătură și să nu-și fie lene a zdrobi prin ciocane bulgării, care ar mai fi rămas.

Pe arătura bine neteșită se sămănă înainte de toate sămânța de grâu, de orz sau de ovės. Aceste, sămănate cu mașina, nu mai au trebuință de grapă în urmă; sămănate însă cu mîna, trebuiesc și ele bine grăpate. După mașină sau după grapă se sămănă sămânța de trifoiu.

Sămânța de trifoiu este foarte măruntă. Cine nu e dedat a sămăna astfel de sămînțe mărunte, va face bine să mestece sămânța de trifoiu cu nēsip. Câtă sămânță, tot atîta nēsip se toarnă în sac și se mestecă bine.

Sămănătura trebuie aruncată des. Cu cât trifoiul răsare mai des, cu atît mai asigurată este o bună recoltă. Deșimea trifoiului opresce sporirea buruienilor, umbresce pămîntul și-l ține bine umed. Nouă până în zece chilograme de sămânță pe un jugăr (1600□°) se socotesc pentru sămănătura cea mai deasă. Pe locuri foarte priincioase trifoiului ajung și cinci chilograme, și mai puține, pentru un jugăr. La toată întemplantarea e mai bine a nu cruța prea mult cu sămânța. Căci chiel-tueala este neasămănat mai mică, dacă aruncăm 2—3

chilogramme sēmēnță preste trebuință, decât paguba, dacă răsare prea rar.

După-ce s'a aruncat sēmēnța pe loc, ajunge dacă se trece preste ea cu o tăvală ușoară sau cu dosul grapei sau, precum se obicînuiesce în unele părți, cu o grapă întoarsă (cu cuiile la deal), în care se împletesc nuiele sau mărăcini. Această grapă cu nuiele sau cu mărăcini lucră ca o mătură și acopere sēmēnța cu puținică țărînă.

Dosul grapei sau tăvala apasă mititelele grăunțe în pământ. Dacă plouă numai decât după sēmēnat, nu mai este trebuință de nici un fel de acoperire; puterea ploii ajunge a îndesa sēmînțele în arătură. Cu un cuvânt: sēmēnța de trifoiu se **nu** se acopere cu un **strat gros** de pământ, că se îneacă și nimic nu mai răsare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Unii samēnă grâul, orzul, ovēsul de odată cu trifoiul. Acestia greșesc, fiindcă o parte mare a sēmînței de trifoiu ajunge la adîncimea sēmînței de grâu, unde se prăpădesce.

Alții samēnă trifoiul numai după-ce a răsărit grâul de toamnă sau primăverile. Acestia fac bine, mai ales dacă voesc, ca trifoiul să nu fie prea mare la secere.

Eară alții samēnă trifoiul numai decât după-ce au sēmēnat ovēsul, dau sēmēnța de ovēs foarte rar, nu seceră ovēsul, ci îl cosesc de odată cu trifoiul. Acestia voesc să aibă încă în vara cea dintîiu una sau chiar două cosituri bune de trifoiu. Paguba ce s'ar părē că o au prin aceea, că se lipsesc de grăunțele ovēsului, se întoarce îndecit prin bunătatea și mulțimea nutrețului dobândit. De sine se înțelege, că acest fel de nutreț

mestecat cu ovės la coasa cea dintēiu n'are menirea de a fi uscat.

Vedem dar' cā trifoitul se **samena în mai multe chipuri**, precum sânt trebuințele omului. Cine voesce să aibă preste vară de timpuriu mult nutreț verde, samēnă trifoitul în ovės, nu seceră ovėsul, ci îl cosesce deodată cu trifoitul. Cine voesce a avē și secerișul și trifoitul, îl samēnă toamna sau primăvara în grâu, orz și ovės; seceră mai ântēiu bucatele și după 2—3 săptămâni cosesce trifoitul deodată cu miriștea. Această cositură poate să slugească pentru nutreț verde, poate însē să fie și uscată.

În anul dintēiu, adecă în anul când se samēnă trifoitul, se face numai o singură cositură, arare-ori se fac două. Ceea-ce crește după cositura dintēiu se pășunează.

Trifoitul se poate sēmēna și în **amestec cu ierburi**. Acest amestec reușese foarte bine.

• Soiul ierburilor, care trebuiesc sēmēnate, atîrnă dela soiul pământului și dela împregiurările climatice din partea locului. Sfat se poate lua în această privință acolo, de unde tragem sēmēnța de trifoiu.

La toată întēmplarea trebuie luat seamă, ca sēmînțele de iarbă, care sânt scumpe, să fie bune.

Ele nu se samēnă împreună cu sēmēnța de trifoiu, ci mai ântēiu se samēnă trifoitul, apoi ierburile fiecare soi pentru sine.

Dacă sēmēnța trifoiului nu suferē să fie acoperită cu un strat gros de pământ, cu atât mai puțin o suferē

aceasta sēmēnța de iarbă, care e și mai mēruntă decât sēmēnța trifoiului. Pentru toate împregiurările va fi de ajuns, dacă după sēmēnatul ierburilor trecem preste loc cu tăvala.

Cine voesce a cultiva trifoiu mai ales pentru fēn, va face bine sē amestece în trifoiu și ierburi. Trifoiul în amestec cu ierburi resistă mai ușor și secetei și gerului, se usucă mai cu înlesnire decât trifoiul gol. Chiar și vitele mănâncă mai bucuros trifoiul în amestec cu ierburi, decât trifoiul gol.

În sfîrșit trifoiul poate fi sēmēnat pentru a **produce sēmēnța**. Precum am arētat mai sus, sēmēnța de trifoiu este o marfă scumpă și neguțătorii o caută și o plătesc bine.

Trifoiul sēmēnat pentru a produce sēmēnța nu recere o cultură deosebită. El se samēnă tot așa ca și trifoiul pentru nutreț. Cositura cea dintēiu se ia pentru nutreț, ear' ceea-ce cresce (în anul al doilea) după cositura cea dintēiu rēmâne ca sē facă sēmēnța. Dacă florile roșii ale trifoiului încep a se înegrî și a se usca, trifoiul e copt; se cosesce și se uscă. Cărat acasă în arie, trifoiul se îmblătesce cu îmblăciile, dar' mai bine cu mașina, se vântură și se curăță de buruiană prin mașini anume.

Un jugēr produce 3—6 măji vechi de sēmēnța. Maja vechie se vinde cu 40—45 fl.

Când se cosesce trifoiul și cum se uscă?

Toate nutrețele, prin urmare și trifoiul, se cosesc când se află în deplină floare. Atunci este nutrețul mai dulce și mai bun.

Când dar' trifoiul începe a scoate bine floarea sa mare și roșie este tocmai timpul de coasă. Dacă cosim înaintea de ce dă floarea, găsim trifoiul prea fraged și pere prin furcă și prin greblă; cosim după-ace floarea începe a se înegri și a face sēmēnță, găsim cotoare gânjoase, care samēnă a lemn sau a iască.

Cine cosesce trifoiul pentru a-l da verde vitelor, poate să înceapă cu coasa și ceva înainte de a se vedea bine floarea. Căci trifoiul ce se dă verde (neuscat) vitelor nu poate fi cosit deodată, ci numai atât odată cât se recere, într'una mult două zile. Dacă se cosesce mai mult deodată, trifoiul verde, stând grămadă, mai ântēiu se călesce, apoi în curēnd se înferbēntă și se strică. Nici chiar trifoiul cosit pentru o singură zi, dacă a fost cosit pe ploaie sau pe rouă groasă, se nu stee grămadă, fiindcă se înferbēntă. El trebuie tins sub vre-un șopron sau în aria șurii.

Trifoiul ud, înferbēntat sau chiar stricat îmbolnăvesce vitele, care mănâncă din el.

Preste tot trifoiul verde trebuie dat vitelor la început cu grije. Vita lăcomesce tare la trifoiu și, dacă mănâncă prea mult, se umflă și creapă. E bine să se mestece în cele dintēiu două săptămâni paie printre trifoiul verde. Spre acest sfârșit încă precând se descarcă în șură trifoiul se pune jos o pătură de trifoiu, preste ea o pătură de paie, apoi eară una de trifoiu și eară una de paie, și așa mai departe. Pentru a preveni lăcomiei vitelor, trifoiul astfel mestecat se dă numai în mici porțioane, dar' des. Mai târziu, după-ace vitele se

dedau la trifoiu, ear' acesta nu mai e așa tinăr și fraged, trifoiul se poate da și gol, adecă neamestecat cu paie.

După Sf. George, câte-odată chiar și înainte de Sf. George, se începe cu coasa în trifoiul sëmënat în anul trecut, și cositurile înaintează tot rînduri rînduri și țin până la ziua Crucii, ba în anii buni chiar până la Vinerea-mare (Sfta Paraschivă).

Cine voesce să facă fîn din trifoaiele sëmëmate, așteaptă până-ce trifoiul a dat bine în floare și cosesce apoi totodată. Pologii rëmân neatinși, precum 'i-a culcat coasa, până-ce s'a svëntat bine pe deasupra. După o ți sau două, precum umblă vremea, pologul se întoarce fără a se risipi, și earăși rëmâne o ți sau două până-ce se svëntă și pe partea aceasta. După-ce e svëntat, se adună și seBCaruncă Cperamisce capreanume pregătite.

Caprele se fac în multe chipuri. Vorba este ca trifoiul svëntat pe jumătate să se usuce pe deplin pe capre. El trebuie dar' aședat astfel, ca ploaia să se scurgă ușor de pe el și vântul să poată străbate prin el în toate părțile.

Patru sau după trebuință mai multe părechi de caferi (4—5'' groși și 8—9 urme de lungi) se leagă prin o chingă întocmai ca caferii coperișelor, se așeadă apoi pe loc, astfel ca fiecare părechie de caferi să fie îndepărtată de ceealaltă 4—6 urme. La distanțe de 18—24'' se bat în caferi cuie de lemn, pe care se așeadă dela o părechie de caferi la ceealaltă, de-a curmezișul, pari. Părechile de caferi se așeadă astfel, ca vântul să lovească pe sub ei: pentru-ca să nu se răstoarne, ele se proptesc de o lătura și de alta prin furci.

Pe aceste capre trifoiul, aruncat în o grosime cam de o urmă, se svântă bine și în timpul cel mai ploios, nu se scutură de frunze, își păstrează culoarea frumoasă verde și nu muceșese.

Deplin uscat, trifoiul se ia de pe capre, se încarcă și se cară în pod. Caprele rămân pe loc până la cositura din urmă. Căci până se svântă cositura dintâiu, crește a doua și fânul dela cositura dintâiu se cară numai după-ce s'a făcut a doua cositură.

Nimeni se nu se sparie de micile chieltueli cu caprele, căci ele ne scutesc de multe și mari pagube, Cine a uscat trifoaie fără capre, mai ales în timpuri ploioase, scie se spună multe despre chieltueala și necazul ce a avut până 'și-a vedut fânul jumătate stricat cărat în pod! Dar' și când vremea e frumoasă, trifoiul nu se uscă pe jos așa bine ca pe capre. Arșița soarelui înăspresce iute trifoiul, deși nu-'l uscă, întorsul cel mult îl scutură de toate frunzele și la urmă rămân numai cotoarele.

În anul al doilea după sămănat, trifoiul e în adevărata sa putere. Dacă umblă timpul bine, se pot face și patru cosituri. Trei cosituri se fac de obicei, ear' două sub toate impregiurările.

În anul al treilea trifoiul începe a se rări. În acest an se iau două cosituri și apoi se sparge țelina.

După trifoiu se sămănează grâu de toamnă, dar' se poate sămăna ori-și-ce altceva.

De sine se înțelege, că bunul econom își va întocmi sămănturile de trifoaie astfel, ca preste vară să aibă în toată vremea dela Sf. George până la Sfta Paraschiva trifoaie de cosit: când se gată un loc, începe altul.

Din cele înșirate până aci putem ușor cunoaște, ce pagubă mare ne facem noi înșine, când ținem vite și nu sămănăm trifoaie.

Muncim ți de ți și nu putem da înainte pe calea, care am apucat-o. Alătura cu calea aceasta anevoioasă merge altă cale, netedă, ușoară și lesne de umblat. Noi o vedem. Nu este un păcat a o lăsa la o parte?

Ce am țiice noi despre un om, care pentru a străbate la un vîrf de munte, pornesce preste bolovani, preste stânci, printre spini și mărăcini, în loc să apuce pe plaiul bătut și croit de oameni cuminte? Nici-când nu poate străbate omul nostru prin bolovani, prin spini și mărăcini, și ori-cât s'ar munci el, ca să ajungă vîrf, precând pe calea cum se cade el merge liniștit și tot mai mult se apropie de vîrf.

Noi vedem bine, că am ajuns cu lucrarea câmpului și cu ținerea vitelor acolo, unde nu mai putem da înainte, ori-și-cât ne-am munci. Sîntem încungiurați în calea noastră ce am apucat-o de bolovani, de spini și de mărăcini. Să stăm locului și să nu ne mișcăm până vom peri?

Nu este mai cu minte să ne întoarcem și să mergem altă cale, care ne duce sigur și ușor acolo, unde voim a ajunge, la bunăstare?

Și numai noi Români am pățit-o astfel?

În lumea aceasta sînt multe mii de milioane de oameni și milioane de jugere de pămînt. Aceste milioane de oameni cu milioanele lor de jugere de pămînt toți au venit, și dacă n'au venit, vor mai veni să cunoască, că calea, care au apucat-o la lucrarea pămîntului și la ținerea vitelor, se îfundă dela o vreme. Unii din ei, care au

fost mai deștepți, s'au întors, au cercat la dreapta, au cercat la stânga și în sfârșit au găsit drumul cel adevărat. În urma lor merg acum milioane și milioane de oameni, care se îndeletnicesc cu frumoasa meserie a economiei de câmp și de vite. Toți au făcut stări și averi drept răsplată vrednică a muncii lor. Aceia, care mai stau pe gânduri pe calea înfundată, sărăcesc din și ce merge.

Astăzi putem merge în ori-ce țeară, unde economia câmpului și a vitelor stă în floare, și ne vom convinge, că **trifoiul** cultivat într'o formă sau într'alta este **temeiul** ținerii vitelor.

Introducând și noi în economiile noastre această plantă, așa precum ni-se potrivește nouă, nu facem nimic nou, nu facem încercări cu un sfârșit îndoelnic, ci urmăm pilda bună și probată a altora; mergem o cale croită și bătută de mulți alții înainte-mergători.

Să nu mai stăm dar' pe gânduri. Cu cât vom sta mai mult timp înfundăți, cu atât mai rău va fi pentru noi. În urma urmelor altă scăpare tot nu este, decât a ne întoarce îndărăt și a apuca calea cea adevărată.

V. 64322-1970